

נספח: טקסטים
לשאלון עברית: הבנה, הבעה ולשון
על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית
11281, קיץ תשע"ז

לפניך שלושה טקסטים.

קרא אותם, וענה על השאלות בשאלון המחברת המצורף.

טקסט 1

תנועות הנוער ועיצובה של החברה החדשה

מאת חיים אדלר

תנועות הנוער הארץ-ישראליות היו ברובן תולדה של תנועות הנוער הציוניות בגולה. תנועות הנוער הציוניות קמו בעקבות ההתעוררות האידאולוגית של בני הנוער בארצות שבהן צמחו. במרכזה של ההתעוררות הזו עמדה התביעה של הנוער לזכותו לקבוע את גורלו בעצמו ולמתוח ביקורת על חברת המבוגרים. בראשית המאה ה-20 חלמו חברי תנועות הנוער הציוניות בגולה ומנהיגיהן ליצור חברה יהודית חדשה ומודרנית הרחק משם, בארץ-ישראל, וכדי להגשים זאת הם התארגנו והכשירו את עצמם.

5

תנועות הנוער הארץ-ישראליות היו אנטי-גלותיות וקשורות לתנועות אירופיות שדגלו בקדמה סוציאלית. תנועות אלה חתרו אפוא לכינונו של עולם שבו גם תושבי הפריפריה והשכבות החלשות בחברה יזכו לדיור ולתזונה הולמים, לשירותי חינוך טובים ומתקדמים ולשירותי בריאות בסיסיים.

לתנועות הנוער הייתה השפעה ניכרת על החברה ועל החינוך במציאות המיוחדת שהייתה בארץ-ישראל לפני הקמת המדינה ובראשית קיומה. הכוח החברתי של התנועות נבע מכך שהן חרתו על דגלן את היעדים הלאומיים והחברתיים החשובים ביותר בעיניהן, ותבעו מבוגריהן להגשימם: תנועות הנוער כולן דגלו ברעיון התקומה הלאומית ופעלו להעלות לארץ המוני עולים; רובן דגלו בחיי חלוציות ובעיקר בהתיישבות חקלאית-קיבוצית; כל התנועות היו נאמנות לתרבות העברית החדשה ולהנחלת השפה העברית לכול; כל התנועות היו אמונות על השתלבות חבריהן במערך ההגנה על חיי היהודים וכן במסגרות החיים שצמחו בארץ.

10

15

למרות זיקתן של רוב התנועות למסגרות המפלגתיות של המבוגרים הן הצליחו להבטיח לעצמן עצמאות מסוימת ביחסיהן עם ההנהגה הפוליטית. הן גם מתחו ביקורת על ההנהגות הפוליטיות בשל מחדליהן בהגשמת הערכים והיעדים האלה, על התעייפותם והתברגנותם של לא מעטים בהן ועל שאינם נוהגים בבחינת "נאה דורש נאה מקיים".

20

הכוח החברתי של תנועות הנוער נבע אפוא מכך שהן ייצגו את ערכי החברה המתהווה וחינכו לפי ערכים אלה. אולם הן לא הסתפקו בהצהרות של חניכיהן ובוגריהן על נאמנותם לערכים ולאידאות אלה, אלא חינכו אותם גם לרתום את חייהם למען הגשמת הערכים הללו. בתנועות הנוער כינו זאת "הגשמה עצמית".

בנוגע לעוצמה החינוכית של תנועות הנוער ראוי לזכור כי החברה הארץ-ישראלית הייתה חברה שבה כמעט כל ילד היה עולה חדש או בן לעולים חדשים. במציאות החדשה שהלכה ונרקמה שימשו תנועות הנוער מסגרת חינוכית שאפשרה לילדים ולמתבגרים להתוודע אל ערכי החברה המרכזיים ולהזדהות אִתם; הן אפשרו להם גם להכיר את שבילי הארץ החדשה-ישנה, את עמקיה, הריה, פרחיה וציפוריה.

25

* מעובד על פי אדלר, ח' (2007). תנועות הנוער ועיצובה של החברה החדשה. זמן יהודי חדש, כרך רביעי. אוזור מ-www.kotar.co.il

- 30 לתנועות הנוער בארץ היה מקום נכבד בפיתוח התרבות העברית המודרנית המתחדשת בארץ; הן סייעו בפיתוח השירה והריקוד העממיים והיו "במות הניסוי" של שירים ושל ריקודים חדשים. כמו כן, תרמו תנועות הנוער לעיצוב סגנון הלבוש הישראלי, החל בפשטות הבגדים וכלה בביטויי לבוש מובהקים, כגון המכנסיים הקצרים, החולצות הרקומות, כובע הטמבל ועוד. אף כי הפיכתה של השפה העברית לשפת ההוראה והדיבור היא פרי המאבק המוצלח של הסתדרות המורים ("מלחמת השפות"), הרי היא לבני הנוער חלק נכבד בהצלחה הזאת; בתנועות הנוער נוצרה העגה העברית המודרנית, ובה נטועים שורשי הסלנג, שהתפתח אחר כך בפלמ"ח ובצה"ל.
- 35 המהות המודרנית של החינוך בתנועה באה לידי ביטוי גם במבנה ובאופי של הערכים שעל פיהם חינוכו בתנועות השונות. ערך עבודת הכפיים, ועבודת האדמה בפרט, היה חידוש בתולדות העם היהודי, ערך ציוני המנוגד לאורח החיים בגלות, ולמעשה היה אחד הביטויים המובהקים לכמיהה של היהודים להשתלב בחברה המודרנית. חידוש בולט נוסף באורח חיי היהודים כפי שעוצב בגלות היה חינוך לעבודה עצמית המושתתת על יגיע כפיים של היחיד במקום על ניצול הזולת. לא עוד מנוצלים אצל מעבידים, ולא עוד מנוצלים את יגיע כפיהם של עובדים.
- 40 תנועות הנוער היו אפוא מסגרת של חינוך מודרני לערכים השואב השראה מתורות של תיקון עולם בידי האדם. ייחודו של החינוך בתנועות הנוער בארץ היה שהפנתם של ערכים אלה הביאה את הבוגר הצעיר להתנהגות, לאורח חיים ולמעשים שנבעו ממסכת הערכים הזאת.
- 45 השינויים החברתיים, התרבותיים והפוליטיים שפקדו את החברה הישראלית בסוף המאה ה-20 השפיעו על אופי פעילותן של תנועות הנוער. בחברה הישראלית החילונית נפרם הקונצנזוס סביב אותם ערכים ויעדים, שהיו בעבר מוקד להתלכדות כלל-חברתית. בנסיבות אלה קשה לחנך את חניכי תנועות הנוער לערכים וליעדים משותפים ולהגשמתם. הציפייה הרווחת היא כי הצעיר הישראלי יוכיח את כוחו ואת הישגיו באופן אינדיווידואלי, אם בלימודים, אם בצבא ואם בתחום המקצועי. החברה הישראלית, כמרבית החברות המודרניות בעולם, מתגמלת על הצטיינות ועל הישגים אישיים.
- 50 על רקע זה הצטמצם מספרם של בוגרי תנועות הנוער שהמשיכו במסורת ההגשמה הקיבוצית, ובוגרים שלא השלימו עם הסחף האינדיווידואלי נטו לחפש אפיקי הגשמה חדשים. לנוכח מגמות אלה החלו להתפתח בתנועות הנוער תופעות של התחדשות רעיונית, והן באו לידי ביטוי בהקמת מסגרות פעולה שונות, שמטרתן ליישם את עקרונן "ההגשמה העצמית" באופן שיחולל שינוי מהותי בחברה הישראלית. כך נולד למשל הרעיון של "קיבוץ עירוני", חיי שיתוף קיבוציים בסביבה עירונית, שמטרתו לצמצם פערים בחברה הישראלית בעיקר באמצעות פעילות חינוכית.
- 55

ההגשמה החדשה

מאת נעם אבן

בשנות המאבק על הקמת המדינה, בתקופת מלחמת העצמאות ובשנים הראשונות של המדינה הייתה ההגשמה בתנועות הנוער מקור לגאווה. בוגרי התנועה – חברי גרעיני נח"ל⁽¹⁾ וחברי קיבוצים – הדריכו את חניכי השכבות הבוגרות וכך נשמר עקרון הדוגמה האישיית והותווה מסלול מוגדר להגשמה. חניכי השכבות הבוגרות נקראו לצאת להגשמה המשלבת התיישבות חלוצית ותרומה לצורכי הביטחון. במהלך העשורים הראשונים שלאחר קום המדינה השתנתה המציאות: הבעיות, שלצורך פתרון הקימו הדורות הקודמים את תנועות הנוער החלוציות, נפתרו או השתנו, וכך האידיאלוגיות של תנועות הנוער התרוקנו ממשמעותן. בשנות השמונים של המאה ה-20 לא היה אפשר להתכחש למשבר ההגשמה שפקד את תנועות הנוער. יעד ההגשמה העיקרי – הקמת גרעיני התיישבות בקיבוצים – כבר לא היה רלוונטי. נוצר אפוא צורך לתור אחר יעדים חדשים שיהלמו את מה שנחשב בעיני חניכי תנועות הנוער הבוגרים לצורך אמת, לשליחות אמתית, לעשייה של ממש למען החברה. תנועות הנוער הבינו כי יש לקבוע לחניכיהן יעד ממשי, אתגר שאפשר לשאוף אליו ולהגשימו באופן אישי וקבוצתי. הצבת יעדים היא ליבת העשייה בתנועות הנוער. זהו הכרח שבלעדיו תהיה התנועה ארגון שכל תפקידו להעסיק את הילדים במסגרת בטוחה. אך תנועת הנוער היא יותר מכך: זו מסגרת שמחנכת להגשמת ערכים, מעצבת את תפיסת העולם של חניכיה, קובעת מטרות ופועלת ליישומן בתהליך החינוך. לכן התעורר הצורך לבחון מה נכון להציע לחניכים, והיכן החינוך של תנועות הנוער יכול לבוא לידי ביטוי במיטבו.

בשנות התשעים החלו תנועות הנוער להתגבר על המשבר. כל תנועה פירשה בדרכה את המושג "הגשמה", וכבר לא הייתה לתנועות השונות אמירה אחידה בעניין זה. בעבר יצאו בוגרי כל התנועות להכשרה ולבניית חיים בקיבוץ ובכך נענו לצורכי ההתיישבות והביטחון של המדינה, ואילו משנות התשעים ואילך ברוב התנועות ההתיישבות החלוצית אינה יעד מרכזי בהגשמה, ולעתים אינה יעד כלל. חל שינוי בהגדרת היעדים ונוספו יעדי הגשמה מגוונים, כגון הדרכה בזמן שהמדריך הוא חניך בעצמו, יציאה לשנת שירות או התגייסות לשירות משמעותי בצה"ל.

יציאה לשנת שירות היא כיום יעד של תנועות נוער רבות. מדי שנה בשנה אלפי בוגרי תנועות הנוער יוצאים לשנת שירות ונענים לצורכי השעה של מדינת ישראל. במסגרת זו הם עוסקים בפעילויות המכוונות רובן ככולן לקהילה, למשל סיוע לאנשים בעלי צרכים מיוחדים, סיוע בבתי ספר וטיפול בבני נוער שנפלטו ממסגרות חינוך. כך הם מגשימים את הערכים שעליהם התחנכו בתנועה.

* מעובד על פי אבן, נ' (2014). **המסע אל ההגשמה החדשה בתנועות הנוער** – לחנך ל'ערכים' ולא ל'צורות'. עמ' 197-219.

(1) גרעין נח"ל (נוער חלוצי לוחם) – מסגרת צבאית שמשרתים בה חברי תנועות נוער, והיא משלבת פעילות צבאית עם משימות חברתיות.

המסע אל ההגשמה החדשה הגיע ליעדו, אך טרם נשלם. תנועות הנוער מרחיבות בהתמדה את פעילותן. מיזמים חדשים נוספו לפעילויותיהן ומעמדן התחזק. הן זכו להכרה ממלכתית כשהוחלט להעניק למועצת תנועות הנוער פרס ישראל על מפעל חיים בשנת תשס"ח. בנימוקי הוועדה נכתב: "תנועות הנוער מהוות מסגרת לשיח ערכי ולעשייה הלאומית, הציונית, החברתית, החינוכית והציבורית על פי ערכי מגילת העצמאות וצורכי השעה של מדינת ישראל".

30

ארגונים שונים, ובהם ארגונים עסקיים ומשרדי ממשלה הפועלים למען הקהילה, החלו לפנות אל מועצת תנועות הנוער בהצעות לשלב את התנועות בפעילות. ארגונים אלה גילו את הפוטנציאל הטמון בבני נוער חדורי מוטיבציה, שמוכנים לתת כתף במגוון פעילויות למען הקהילה. חניכי התנועות משתפים פעולה גם עם עמותות במפעלי התרמה ובסיוע לנזקקים. העתיד ילמד לאילו כיוונים נוספים ומאתגרים יפנו תנועות הנוער. דומה ששימתן של תנועות הנוער היא להוכיח בכל פעם מחדש כי הולמות אותן מילות השיר "שירה, הנוער, שיר עתידנו".

35

תנועות הנוער: בניין חברה או בניין למשחקי חברה?

מאת נאוה דקל

האם תנועות הנוער בישראל יכולות להציב חלופה ערכית לחברה הישראלית? האם יש בכוחן וברצונן לכוון סולידריות במקום פירוד, שוויון במקום הגדלת פערים, אחווה במקום ניכור? יש ספקנים מפוכחים המשיבים בשלילה גמורה, ולעומתם יש המשמרים את התקווה.

"הערכים שינו את צביונם. ערכים מסוימים נעלמים ואחרים ממלאים את מקומם", אומר ירון גירש, מרצה לחינוך וסוציולוגיה. "החברה הישראלית נמצאת בשלב ההתבררות, היא לא החליטה על זהותה הפוליטית והכלכלית. תנועות הנוער מודעות למאבק המתחולל כאן בין ערכים, והן מנסות להדוף את הערכים שאינם ראויים בעיניהן. צריך לזכור שהצעירים מתמודדים עם מציאות מבלבלת מאוד".

האם יש לחינוך בתנועות הנוער יכולת להשפיע על החברה הישראלית ועל ערכיה?

גירש: "לחינוך בתנועה יש כוח ועוצמה, אבל צריך להיזהר מלראות בו פתרון קסם שיחולל את השינוי. לתנועות הנוער יש אג'נדה חברתית ברורה. עם זאת, המדריכים מתמודדים עם ביטויים חברתיים מטרידים, למשל העיסוק המוגזם של בני הנוער באמצעים טכנולוגיים, האלכוהול והאלימות בחברה. המדריכים, שהם עצמם צעירים מאוד, הם מקור תמיכה לחניכים. ילדים ובני נוער רבים רואים בהם כתובת ראשונה במצבי לחץ. בעלי התפקידים בתנועות הנוער הם אנשים אופטימיים מאוד, אולם הם צריכים להחליט מה התפקיד החברתי של התנועות, ולאן הם רוצים להובילן".

האופטימיות והערכים שגירש מדבר עליהם מתבטאים בבהירות בשיחה עם שלושה רכזים בוגרים: נמרוד אהלי מתנועת "המחנות העולים", נטע סיזל מתנועת "האיחוד החקלאי", ואלעד אברקי מתנועות "בני עקיבא". אמנם הם מייצגים תנועות בעלות אופי שונה ואידאולוגיה שונה, אבל יש ביניהם שיתוף והבנה. הם מדברים בביטחון על עולם הערכים החיובי שהתנועות שלהם מייצגות ושואפות להנחיל לחניכיהן, עולם ערכים שמטרתו חברת מופת טובה וצודקת.

התשובה על השאלה אם בתנועות הנוער מחנכים לערכים נראתה לרכזים ברורה מאליה, ואפילו "מרגיזה", כפי שטען אהלי. "אני חושב שכל מקום מחנך לערכים, גם פייסבוק וגם בית הספר. גם תוכן שיווקי, שהוא הערך המנצח בחברה שלנו, מחנך לערכים. אנחנו רוצים לחנך לערכים אחרים, ומה שחשוב בעינינו הוא לא רק להגיד מה הם הערכים שלנו אלא גם לפעול על פיהם. בית הספר הוא מרחב אחר, יש בו תחרותיות ולחץ. אני מזהה בבני הנוער אי-נחת מן הלחץ להשיג ציונים גבוהים. יש להם דרישה לחוויה אחרת שהיא מעבר להישגיות".

סיזל: "בכיתות י"א-י"ב בני הנוער עסוקים בציונים ובהישגים. התנועה מציעה ערכים אחרים. מלמדים אותם לגבש עמדות ולקבל אחריות. למשל, כשעוסקים בתופעות של גזענות, מקשרים את הנושא לעולם הפרטי של החניכים. אנחנו מלמדים אותם להתעניין בדברים שהם מעבר ל"אני הפרטי" ותובעים מהם לא רק חשיבה, אלא גם עשייה. חינוך לערכים צריך להיות מגובה במעשים, ולא במילים בלבד".

* מעובד על פי דקל, נ' (נובמבר 2016). תנועות הנוער: בניין חברה או בניין למשחקי חברה? **הד החינוך**, עמ' 40-43.

30 אברקי: "בעיניי, הערך המוסף שתנועת הנוער מציעה הוא התנסות בעולם המבוגרים בלי האחריות הנלווית אליו. אנחנו נותנים לחניכים להדריך וללמד ומאפשרים להם גם להיכשל. כשהם מגיעים לתנועת הבוגרים הם כבר מכירים את השפה הערכית. ההצלחה שלנו נמדדת בקיומה של תנועת בוגרים אידאליסטית, שחבריה מתעניינים במה שקורה סביבם".

35 סיזל: "בעיניי, המדד להצלחה הוא השאלה אם אנחנו מצליחים לגדל אנשים שמגלים מעורבות חברתית. [...] בתנועה שלנו יש ניסיון עיקש להגדיר טוב ורע בבלבול של העולם הפוסט-מודרני. אנחנו מסרבים לקבל את התפיסה שמאחר שהכול מבולבל, אי־אפשר להגיד כלום על שום נושא. יש טוב ורע, ואנחנו חייבים להגדיר אותם. יש ערכים בסיסיים כמו ערך שוויון האדם או מאבק בגזענות, שהגבולות שלהם ברורים".

40 **אם ישאלו את החניכים שלכם מה הם הערכים החשובים ביותר בתנועה שהם חברים בה, מה הם יגידו?**
אהלי: "החניכים שלנו יגידו שקיום דיאלוג הוא עיקרון מנחה בחיים, וגם שאין לקבל את המציאות כמובנת מאליה, ושחשוב לפעול על פי הערכים שלך. מה שחשוב בעיניי הוא הקשר בין הגשמה אישית ואחריות לעצמי לבין אחריות ועשייה למען הכלל. הייתי מוסיף לזה גם את ההרגשה שיש ערך שהוא גדול מן העצמי הפרטי".

45 סיזל: "החניכים שלנו מדברים על סולידריות בקהילה ובחברה ועל ערך שוויון האדם. הם מדברים גם על הטלת ספק ועל הצורך לתקן את מה שמקולקל בחברה. ברמה האישית החיבור בין החיים שלי לחיים של החברה הוא קשר בל ינותק. בעיניי זו המשמעות של 'הגשמה' – המתח בין המציאות שאני חיה בה לבין המציאות כפי שאני רוצה שהיא תיראה, והעשייה המכוונת להשגת השינוי הזה. 'הגשמה' משמעותה גם האמונה בטוב ובצורך להגביר את האור".

50 אברקי: "הערכים שאנחנו מתבססים עליהם הם אהבת התורה, אהבת הארץ והעם, אבל גם הטלת ספק – היכולת להסתכל על המציאות ולא להסכים לה".

הגשמה, חברת מופת, חיזוק הטוב בעולם, ערכים יהודיים וציוניים – בין השלושה יש הסכמה על הערכים שהם שואפים אליהם ומנסים לממש במסגרת תנועות הנוער שלהם. אופטימים? נאיבים? מתקני עולם תמימים? מה שבטוח הוא שהדברים נובעים אצלם ממקום עמוק ומאמין, וכפי שהם מעידים על עצמם – הם לא רק מדברים, אלא גם עושים.

מחברת בחינה

לנבחנים ולנבחנות שלום,

נא לקרוא את ההוראות בעמוד זה ולמלא אותן בדיוקנות. אי-מילוי ההוראות עלול לגרום לתקלות ואף להביא לידי פסילת הבחינה. הבחינה נועדה לבדוק הישגים אישיים, ולכן יש לעבוד עבודה עצמית בלבד. בזמן הבחינה אין להיעזר בזולת ואין לתת או לקבל חומר בכתב או בעל פה.

אין להכניס לחדר הבחינה חומר עזר – ספרים, מחברות, רשימות – פרט ל"חומר עזר מותר בשימוש" המפורט בגוף השאלון או בהוראות מוקדמות של המשרד. כמו כן אין להכניס לחדר הבחינה טלפונים או מחשבים ניידים. שימוש בחומר עזר שאינו מותר יוביל לפסילת הבחינה.

כל חומר עזר שאינו מותר בשימוש, יש למסור למשגיח לפני תחילת הבחינה. לאחר סיום כתיבת הבחינה יש למסור את המחברת למשגיח ולעזוב בשקט את חדר הבחינה.

יש להקפיד על טוהר הבחינות!

הוראות לבחינה

- יש לוודא כי במדבקות הנבחן שקיבלת מודפסים הפרטים האישיים שלך, ובמדבקות השאלון שקיבלת מודפסים פרטי השאלון המיועד לך.
- אם לא קיבלת מדבקה, יש למלא בכתב יד את הפרטים במקום המיועד למדבקות הנבחן.
- אסור לכתוב בשולי המחברת (החלק המקווקו) משום שחלק זה לא ייסרק. מותר לכתוב משני צדי הדף במחברת הבחינה.
- לטייטה ישמשו אך ורק דפי מחברת הבחינה. אין לתלוש או להוסיף דפים. מחברת שתוגש לא שלמה תעורר חשד לאי-קיום טוהר הבחינות.
- אין לכתוב שם בתוך המחברת, משום שהבחינה נבדקת בעילום שם.
- אין להוסיף או לשנות שום פרט במדבקות, כדי למנוע עיכוב בזיהוי המחברת וברישום הציונים.

בהצלחה!

<table border="1"> <tr> <td style="width: 50px; height: 20px;"></td> <td style="width: 50px; height: 20px;"></td> <td style="width: 50px; height: 20px;"></td> <td style="width: 50px; height: 20px;"></td> <td style="width: 50px; height: 20px;"></td> <td style="width: 50px; height: 20px;"></td> </tr> <tr> <td colspan="6">17 סמל שאלון 12</td> </tr> <tr> <td colspan="6">رقم النموذج</td> </tr> <tr> <td colspan="6">שם השאלון ויחידות לימוד</td> </tr> <tr> <td colspan="6">اسم النموذج والوحدات التعليمية</td> </tr> <tr> <td colspan="6">הדבק כאן ↑ מדבקת שאלון</td> </tr> <tr> <td colspan="6">الصق هنا ↑ ملصقة نموذج امتحان</td> </tr> </table>							17 סמל שאלון 12						رقم النموذج						שם השאלון ויחידות לימוד						اسم النموذج والوحدات التعليمية						הדבק כאן ↑ מדבקת שאלון						الصق هنا ↑ ملصقة نموذج امتحان						<table border="1"> <tr> <td style="width: 50px; height: 20px;"></td> <td style="width: 50px; height: 20px;"></td> <td style="width: 50px; height: 20px;"></td> <td style="width: 50px; height: 20px;"></td> </tr> <tr> <td colspan="4">21 מועד 18</td> </tr> <tr> <td colspan="4">موعد</td> </tr> <tr> <td style="width: 50px; height: 20px;"></td> <td style="width: 50px; height: 20px;"></td> <td style="width: 50px; height: 20px;"></td> <td style="width: 50px; height: 20px;"></td> </tr> <tr> <td colspan="2">37 סמל ב"ס 32</td> <td colspan="2">31 מס' תעודת זהות 23</td> </tr> <tr> <td colspan="2">رقم المدرسة</td> <td colspan="2">رقم الهوية</td> </tr> <tr> <td colspan="4">הדבק כאן ↑ מדבקת נבחן (ללא שם)</td> </tr> <tr> <td colspan="4">الصق هنا ↑ ملصقة ممتحن (بدون اسم)</td> </tr> </table>					21 מועד 18				موعد								37 סמל ב"ס 32		31 מס' תעודת זהות 23		رقم المدرسة		رقم الهوية		הדבק כאן ↑ מדבקת נבחן (ללא שם)				الصق هنا ↑ ملصقة ممتحن (بدون اسم)				<p>מדבקות לנבחן</p> <p>ملصقة ممتحن</p>
17 סמל שאלון 12																																																																												
رقم النموذج																																																																												
שם השאלון ויחידות לימוד																																																																												
اسم النموذج والوحدات التعليمية																																																																												
הדבק כאן ↑ מדבקת שאלון																																																																												
الصق هنا ↑ ملصقة نموذج امتحان																																																																												
21 מועד 18																																																																												
موعد																																																																												
37 סמל ב"ס 32		31 מס' תעודת זהות 23																																																																										
رقم المدرسة		رقم الهوية																																																																										
הדבק כאן ↑ מדבקת נבחן (ללא שם)																																																																												
الصق هنا ↑ ملصقة ممتحن (بدون اسم)																																																																												

* הוראות בשפה הערבית מעבר לדף

* التّعليمات باللّغة العربيّة على ظهر الصّفحة

وزارة التربية والتعليم

القسم الكبير للامتحانات

الإدارة التربوية

دفتر امتحان

تحية للممتحنين وللممتحنات !

الرجاء قراءة التعليمات في هذه الصفحة والعمل وفقاً لها بالضبط. عدم تنفيذ التعليمات قد يؤدي إلى عواقب مختلفة وحتى إلى إلغاء الامتحان. أعد الامتحان لفحص تحصيلاتك الشخصية، لذلك يجب العمل بشكل ذاتي فقط. أثناء الامتحان، لا يُسمح طلب المساعدة من الغير ويُمنع إعطاء أو أخذ مواد مكتوبة أو الحديث.

لا يُسمح إدخال مواد مساعدة - كتب، دفاتر، قوائم - إلى غرفة الامتحان، ما عدا "مواد مساعدة يُسمح استعمالها" المفصلة في نموذج الامتحان أو في تعليمات مسبقة من الوزارة. كما لا يُسمح إدخال هواتف أو حواسيب محمولة إلى غرفة الامتحان. استعمال مواد مساعدة غير مسموح بها يؤدي إلى إلغاء الامتحان.

يجب تسليم كل مادة مساعدة لا يُسمح استعمالها للمراقب قبل بدء الامتحان. بعد الانتهاء من كتابة الامتحان، يجب تسليم الدفتر للمراقب، ومغادرة غرفة الامتحان بهدوء.

يجب المحافظة على نزاهة الامتحانات!

تعليمات للامتحان

1. يجب التأكد بأن تفاصيلك الشخصية مطبوعة على ملصقات الممتحن التي حصلت عليها، وبأن تفاصيل نموذج الامتحان المعد لك مطبوعة على ملصقات نموذج الامتحان التي حصلت عليها.
2. في حال عدم حصولك على ملصقة، يجب ملء التفاصيل في المكان المعد لملصقة الممتحن، بخط يد.
3. لا يُسمح الكتابة في هوامش الدفتر (في المنطقة المخططة)، لأنه لن يتم مسح ضوئي لهذه المنطقة. يُسمح الكتابة على جهتي الصفحة في دفتر الامتحان.
4. للمسودة يمكن استعمال صفحات من دفتر الامتحان فقط. يُمنع نزع أو إضافة صفحات. الدفتر الذي يُسلم وهو غير كامل سيثير الشك بعدم الالتزام بنزاهة الامتحانات.
5. لا يُسمح كتابة الاسم داخل الدفتر، لأن الامتحان يُفحص بدون ذكر اسم.
6. لا يُسمح إضافة أو تغيير أية تفاصيل في الملصقات، وذلك لمنع عواقب في تشخيص الدفتر وفي تسجيل العلامات.

نتمنى لك النجاح!

עברית: הבנה, הבעה ולשון

על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית

א. משך הבחינה: שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני חלקים.

— 50 נקודות

חלק ראשון — הבנה והבעה

פרק א: הבנת הנקרא

פרק ב: כתיבה ממזגת

— 50 נקודות

חלק שני — לשון

פרק א: שם המספר, אותיות השימוש ומילות היחס

פרק ב: תחביר
פרק ג: מערכת הצורות

סה"כ — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: 1. יש לקרוא את הטקסטים שבנספח ולענות על השאלות בגוף שאלון זה, לפי ההוראות.

2. לכתובת טיוטה אפשר להשתמש בעמודים האחרונים (24-25) של השאלון.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

חלק ראשון — הבנה והבעה (50 נקודות)

קרא את הטקסטים שבנספח המצורף, וענה על השאלות בפרקים שלפניך.
הקפד על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

פרק א: הבנת הנקרא (25 נקודות)

ענה על כל השאלות 1-3.

1. א. בטקסטים 1 ו-2 מתואר שינוי שחל ביעדים של תנועות הנוער בארץ במהלך השנים.
על פי שני הטקסטים (טקסט 1 וטקסט 2) ציין מה היו היעדים של תנועות הנוער בעבר, ומה הם היעדים של תנועות הנוער מסוף המאה ה-20 עד היום. (6 נקודות)

- ב. כתוב שתי סיבות שהביאו לשינוי ביעדים של תנועות הנוער: סיבה מטקסט 1 וסיבה מטקסט 2. (4 נקודות)

(שים לב: סעיף ג של השאלה בעמוד הבא.)

ג. על אף השינוי ביעדים של תנועות הנוער במהלך השנים, הערכים הבסיסיים של התנועות מראשית התהוותן לא השתנו.

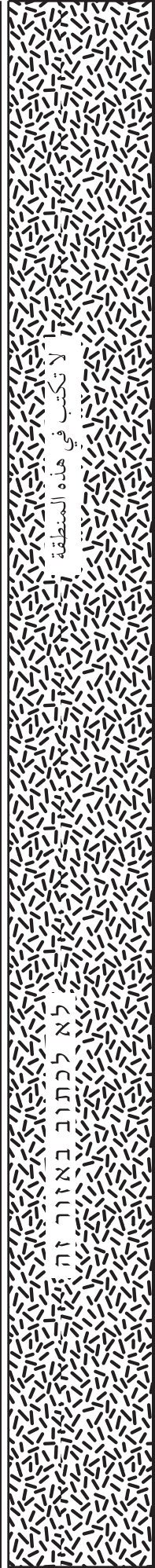
על פי שלושת הטקסטים שקראת, ציין ערך אחד שנשמר בתנועות הנוער, והסבר כיצד הוא בא לידי ביטוי בימינו. (4 נקודות)

2. א. בטקסט 3 אפשר לזהות קולות המביעים פקפוק, הסתייגות והטלת ספק בערכה של הפעילות של תנועות הנוער כיום. הבא לכך שתי הוכחות מטקסט 3. (4 נקודות)

ב. הבא מטקסט 3 ציטוט המפריך קולות אלה. (2 נקודות)

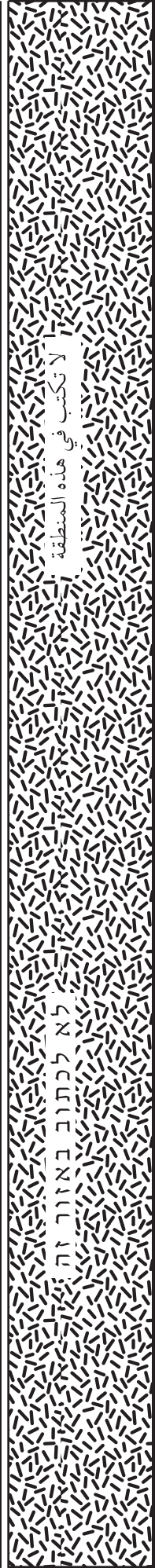
3. אילו היית מקים תנועת נוער חדשה, איזה ערך היית רוצה להנחיל לחניכים בתנועה? תוכל לבחור בערך שהוזכר בטקסטים שקראת אך בערך אחר החשוב בעיניך. בתשובתך הצג את הערך, ונמק מדוע בחרת בו. (5 נקודות)

Lined writing area consisting of 20 horizontal lines.

טיוטה

Blank lined area for writing the essay.

لا تكتب في هذه المنطقة

לא לכתוב באזור זה

חלק שני – לשון (50 נקודות)

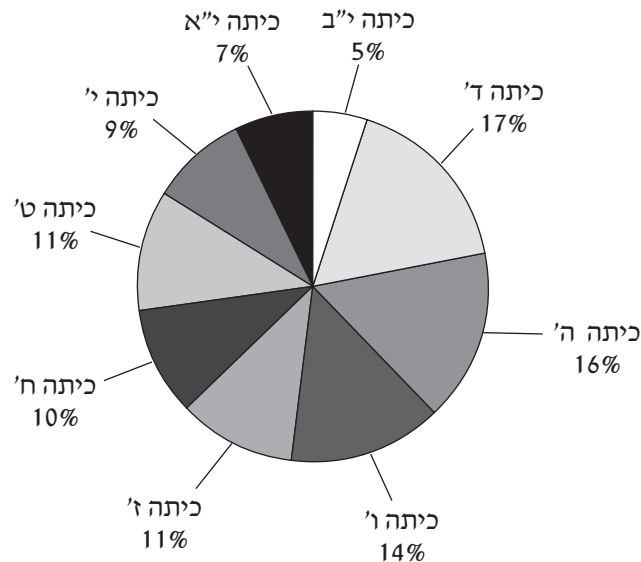
בחלק זה שלושה פרקים. עליך לענות על שני פרקים: על פרק א – חובה, ועל אחד מן הפרקים ב-ג.

פרק א: שם המספר, אותיות השימוש ומילות היחס – חובה (10 נקודות)

בפרק זה ענה על שאלות 5-6.

5. א. עיין בתרשים שלפניך.

התפלגות חניכי תנועות הנוער לפי כיתה (על פי אומדן 2015)

(מותוך ראמ"ה: הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך ומשרד החינוך [פברואר 2016].
תנועות הנוער בישראל. אוזור מ-<http://cms.education.gov.il>)

ענה על שתי השאלות שלפניך על פי התרשים.

כתוב כל תשובה במשפט שלם, ואת המספרים מן התרשים כתוב במילים.

- כמה אחוזים מכלל חניכי תנועות הנוער בישראל הם תלמידי כיתה ז'?

- כמה אחוזים מכלל חניכי תנועות הנוער בישראל הם תלמידי כיתה י"ב?

(שים לב: סעיפים ב ו-ג של השאלה בעמוד הבא.)

ב. לפניך משפטים, ובהם מספרים מודגשים. כתוב במילים את המספרים המודגשים (אין צורך לנקד).

- לפי התרשים, שיעור התלמידים המשתתפים בתנועות הנוער בכיתה ד' גדול פי 3 ויותר משיעור התלמידים המשתתפים בתנועות הנוער בכיתה י"ב.
- בכל קיץ הסוכנות היהודית שולחת מדריכים ל-196 מחנות קיץ בארצות הברית ובקנדה.
- בנסיעה באוטובוס קראו החניכים בקולי קולות: "המדריך שלנו הוא מספר 1".
- בשנת 2015 היו 52,967 חניכים ומדריכים בתנועת בני עקיבא.

ג. במשפט שלפניך הקף את הצורה הנכונה של שם המספר ושל אות השימוש הנלווית אליו.

מחנה הקיץ של אחת מתנועות הנוער יחל השנה בעֶשְׂרִים וְחַמְשָׁה / עֶשְׂרִים וְחַמֵּשׁ / עֶשְׂרִים וְחַמְשָׁה / עֶשְׂרִים וְחַמֵּשִׁי ביולי.

6. לפניך קטע מהזמנה למחנה קיץ של אחת מתנועות הנוער.

בקטע מודגשות שתי מילות יחס בנטייה, אולם אחת מהן אינה תקינה.

הורי החניכים שלום,
 אנו פונים אֵלֵיכֶם בבקשה לבוא ולסייע לנו במהלך המחנה.
 נוכחות ההורים במחנה חשובה ונחוצה. הורים המעוניינים להתנדב יפנו למרכזים
 ויירשמו אֶצְלָהֶם מראש.

מבין מילות היחס המודגשות בקטע הקף את מילת היחס שנטייתה אינה תקינה, וכתוב אותה בצורתה התקינה.

لا تكتب في هذه المنطقة

לפניך שני פרקים: פרק ב – תחביר, פרק ג – מערכת הצורות.
בחר בפרק שלמדת: בפרק ב – תחביר **או** בפרק ג – מערכת הצורות.
בפרק שבחרת ענה על השאלות לפי ההוראות.

ציין את שם הפרק שבחרת: _____

פרק ב: תחביר (40 נקודות)

בפרק זה עליך לענות על ארבע שאלות.

ענה על ארבע מן השאלות 7-11 (לכל שאלה – 10 נקודות).

שים לב: בכל שאלה שתבחר, ענה על כל הסעיפים.

7. א. לפניך שלושה משפטים. קרא אותם, וציין לאחר כל משפט את סוגו התחבירי: פשוט, מורכב, איחוי (מחובר).

I. למרות זיקתן של רוב תנועות הנוער למסגרות המפלגתיות של המבוגרים הן שמרו על מעמדן העצמאי.

II. אמנם הם מייצגים תנועות בעלות אופי שונה ואידאולוגיה שונה, אבל יש ביניהם שיתוף והבנה.

III. אף כי הפיכתה של השפה העברית לשפת ההוראה והדיבור היא פרי המאבק המוצלח של הסתדרות

המורים, הרי היא לבני הנוער חלק נכבד בהצלחה הזאת.

ב. ציין את הקושר הלוגי המשותף לכל המשפטים.

ג. המר את משפט II במשפט מסוג תחבירי אחר שישמור על הקושר הלוגי שבמשפט.

ד. בכל אחד מן המשפטים I-III סמן את החלק שבו מובאת הטענה של הכותב.

ה. ציין את התפקיד התחבירי של כל אחת מן המילים המסומנות בקו במשפטים.

במשפט I : הן _____

במשפט II : הם _____

במשפט III : היא _____ הזאת _____

8. א. לפניך שני משפטים מורכבים, ובכל אחד מהם מילת הקישור "אם" פותחת פסוקית.

I. אם ישאלו את החניכים מה הם הערכים החשובים ביותר בתנועה שהם חברים בה, מה הם יגידו?

II. נטע סיזל: "בעיניי, המדד להצלחה הוא השאלה אם אנחנו מצליחים לגדל אנשים שמגלים

מעורבות חברתית".

(1) במשפט I, תחם את כל הפסוקיות, וציין מעל כל פסוקית שתחמת את תפקידה התחבירי במשפט.

(2) במשפט I, המר את מילת הקישור "אם" במילת הקישור "לוי", ושנה את המשפט בהתאם.

(3) במשפט II, תחם רק את הפסוקית הפותחת במילת הקישור "אם", וציין מעליה את תפקידה התחבירי במשפט.

(4) משפט II מוסר בדיבור ישיר את דבריה של נטע סיזל.

כתוב את המשפט מחדש כך שימסור את דבריה של נטע סיזל במשפט מורכב בעל פסוקית מושא בדיבור עקיף.

ב. לפניך שני משפטים, ובהם שמות פועל.

I. בשנות השמונים התעורר הצורך להחליט מה יהיו היעדים החדשים.

II. בשנות התשעים החלו תנועות הנוער להתגבר על המשבר.

(1) הקף את מספרו של המשפט שבו שם הפועל פותח פסוקית מצומצמת, וציין את תפקידה התחבירי של הפסוקית המצומצמת במשפט. _____

(2) ציין את התפקיד התחבירי של שם הפועל במשפט האחר. _____

9. א.

לפניך משפט המנוסח במבנה "לא/אין... אלא..."

אנחנו תובעים מן החניכים לא רק חשיבה, אלא גם עשייה.

בניסיון לקצר משפט זה רצה עורך הטקסט לכתוב אותו כך:

אנחנו תובעים מן החניכים חשיבה ועשייה.

הסבר לעורך הטקסט את היתרון שיש לנוסח המקורי של המשפט על פני הנוסח המקוצר.

ב.

לפניך משפט נוסף המנוסח במבנה "לא/אין... אלא..."

אין מדובר בארגון שתפקידו להעסיק את הילדים בשעות הפנאי, אלא במסגרת שמחנכת להגשמת ערכים.

איזה מן המשפטים שלפניך משתמע ממשפט זה? הקף אותו.

- אין מדובר במסגרת שמחנכת להגשמת ערכים.
- מדובר בארגון שתפקידו להעסיק את הילדים בשעות הפנאי.
- מדובר בארגון שתפקידו להעסיק את הילדים בשעות הפנאי ולחנך להגשמת ערכים.
- מדובר במסגרת שמחנכת להגשמת ערכים.

ג. לפניך שני משפטים שיש בהם חלקים כוללים.

I. זכרו כי החברה הארץ-ישראלית הייתה חברה שבה כמעט כל ילד היה עולה חדש או בן לעולים חדשים.

II. חינוך לערכים מתבטא במעשים, ולא במילים בלבד.

(1) ציין את הקשר הלוגי בין המילים בכל חלק כולל.

הקשר הלוגי בחלק הכולל במשפט I: _____

הקשר הלוגי בחלק הכולל במשפט II: _____

(2) ציין את התפקיד התחבירי של המילים המסומנות בקו במשפטים.

במשפט I: עולה חדש _____

במשפט II: לערכים _____

(3) כתוב את משפט II במבנה "לא/אין... אלא...". שמור על משמעות המשפט המקורי.

10. א. תנועות נוער רבות ניסחו דיברות שמבטאים את ערכיהם.

לפניך כמה מן הדיברות של תנועת "הצופים".

- I. הצופה דְּבָרוּ אמת. _____
- II. הצופה איש משמעת. _____
- III. הצופה מגן על החי ועל הצומח. _____
- IV. הצופה אינו נופל ברוחו, ובצר לו הוא מצטחק. _____

(1) • ציין לאחר כל אחד מן המשפטים I-IV, המשמשים דיברות, את הסוג התחבירי של המשפט:

פשוט, מורכב, איחוי (מחובר).

• אם יש במשפט חלקים כוללים – ציין זאת.

(2) אחד הדיברות מנוסח במבנה של משפט בעל חלק ייחוד.

• ציין את מספרו. _____

• העתק מן המשפט את חלק הייחוד. _____

• ציין את תפקידו התחבירי של חלק הייחוד במשפט.

• כתוב את המשפט במבנה רגיל (בלי חלק ייחוד).

• מה היתרון בניסוח הדיבר במבנה של משפט ייחוד על פני ניסוחו במבנה הרגיל?

ב. בסיומו של טקסט 2 מוזכרות מילות השיר "שירה, הנוער, שיר עתידנו" שכתב שמואל בס. לפניך שתי השורות הראשונות של השיר.

שירה, הנוער, שיר עתידנו:

שיר התחדשות, בניין ועלייה.

(1) • המילה "שירה", הפותחת את השיר, היא צורת ציוני (מוארך).

מהו תפקידה התחבירי של המילה "שירה" הפותחת את השיר? _____

• מהו תפקידה התחבירי של המילה "הנוער" המסומנת בקו? _____

(2) שתי השורות הראשונות של השיר רווחות בציבור בגרסה שלפניך:

שירת הנוער שיר עתידנו:

שיר התחדשות, בניין ועלייה.

בגרסה המקורית של השיר (שבראש סעיף ב) המילה הפותחת את השיר היא "שירה", ואילו בגרסה

הרווחת בציבור המילה הפותחת את השיר היא "שירת".

ציין לאיזה חלק דיבור שייכת כל אחת משתי המילים.

• "שירה" (בגרסה המקורית): _____

• "שירת" (בגרסה הרווחת): _____

לא לכתוב באזור זה

لا تكتب في هذه المنطقة

11. א. לפניך קטע שפורסם במרשתת, מיומנו של מדריך באחת מתנועות הנוער. בקטע יש שיבושים אחדים בתחום התחביר.

שלום,
קוראים לי יהונתן, ואני מדריך של קבוצה בתנועת הנוער אליה אני שייך. השבת היה השבת האחרונה שלי כמדריך, והיא גרמה לי להסתכל אחורה ולראות מה עברתי עד כה. שאני מסתכל על התקופה הזאת של ההדרכה וחושב על השינוי שהחניכים עברו, אני מבין שאולי לא שיניתי אותם מן הקצה אל הקצה, אבל השפעתי והטבעתי בהם חותם. כל חניך קיבל את הדחיפה הגדולה ביותר שיכולתי לתת לו בכדי לממש את הפוטנציאל שלו.

השלם את הטבלה שלפניך: **העתק** מן הקטע **שלושה** שיבושים בתחום התחביר, **הסבר** כל אחד מן השיבושים במונחים תחביריים, **וכתוב** את הנוסח התקין.

הנוסח התקין	הסבר (במונחים תחביריים)	השיבוש	
			1
			2
			3

(שים לב: סעיף ב של השאלה בעמוד הבא.)

ב. (1) לפניך משפט דר־משמעי.

אתמול הגיעה הקבוצה מרמת גן.

- הקף את הצירוף שיוצר את הדר־משמעות במשפט.
- את הצירוף שיוצר את הדר־משמעות במשפט אפשר לנתח בשני תפקידים תחביריים שונים. ציין את שני התפקידים התחביריים השונים של הצירוף.

(2) לעתים משפטים דר־משמעיים מוכּנים באופן חד־משמעי כשהם נטועים בתוך הקשר. כלומר, ההקשר גורם

להבנת המשפטים באופן חד־משמעי.

לפניך שני משפטים דר־משמעיים.

I. בחירת יושב ראש מועצת תנועות הנוער הפתיעה אותנו.

II. למדריך אסור להרביץ.

בחר באחד מן המשפטים הדר־משמעיים I-II, וכתוב קטע קצר (שניים-שלושה משפטים) שבו תשבץ את המשפט הדר־משמעי שבחרת כפי שהוא, ובזכות ההקשר תעלה מן המשפט משמעות אחת ברורה.

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

בפרק זה עליך לענות על ארבע שאלות.

ענה על ארבע מן השאלות 12-16 (לכל שאלה – 10 נקודות).

שים לב: בכל שאלה שתבחר, ענה על כל הסעיפים.

12. לפניך משפט וקטע קצר על פי הטקסטים, ובהם מילים מודגשות.

- בעבר הַשְׁתַּת החינוך בארץ על ערכים כגון טובת הכלל והחברה, אולם כיום החברה הישראלית מְתַגְמֶלֶת על הישגים אישיים.
- ההגשמה בקיבוץ אינה יכולה לְהַחֲשֵׁב עוד ליעד עיקרי. כיום תנועות הנוער מְעַרְבוֹת בְּעִשְׂיָה החינוכית והציבורית, והן מסגרת לְשִׁיחַ עֲרָכִי על פי עֲרָכִי מְגַלֶּת העצמאות וצורכי השעה של מְדִינַת ישראל. דוֹמָה שמשיתן של תנועות הנוער היא לְהוֹכִיחַ בכל פעם מחדש כי הוֹלָמוֹת אותן מילות השיר: "שירה, הנוער, שיר עתידנו".

א. ציין את השורש ואת הבניין של כל אחד מן הפעלים שלפניך.

	שורש:	הַשְׁתַּת
	בניין:	
	שורש:	מְתַגְמֶלֶת
	בניין:	
	שורש:	מְעַרְבוֹת
	בניין:	
	שורש:	לְהוֹכִיחַ
	בניין:	
	שורש:	הוֹלָמוֹת
	בניין:	

ב. ציין את הבניין של שם הפועל לְהַחֲשֵׁב שבקטע.

ג. מהי צורת העתיד של הפועל דוֹמָה שבקטע? הקף את התשובה הנכונה.

יְדַמָּה יְדַמָּה יְדַמָּה יְדַמָּה

ד. בקטע מודגשים השמות עִשְׂיָה, שִׁיחַ, מְגַלָּה, מְדִינָה

(1) מבין השמות האלה הקף רק את השמות שנגזרו מגזרת ע"ו/י.

(2) ציין את השורש של כל אחד מן השמות האחרים.

ה. תנועות הנוער הן מסגרת לשיח עֲרָכִי על פי עֲרָכִי מגילת העצמאות.

מבין שתי המילים המודגשות הקף את המילה שיש בה צורן גזירה, וציין את משמעותו.

לא תכתב في هذه المنطقة

לא לכתוב באזור זה

13. א. (1) לפניך שני משפטים, ובכל משפט מילה מודגשת.

ציין לאחר כל משפט את חלק הדיבור ואת השורש של המילה המודגשת בו.

- כל חניך יִגְיַע לפעולה בזמן. חלק הדיבור: _____ השורש: _____
- חינוך לעבודה עצמית המושתתת על יִגְיַע כפיים של היחיד היה חידוש בולט. חלק הדיבור: _____ השורש: _____

(2) לפניך רשימת מילים.

יָגַע, יָגַעוּ, יָגַעוּת, יָגַעוּתָּ

מיין את המילים בטבלה שלפניך.

מילים שהשורש שלהן זהה לשורש של המילה יִגְיַע	מילים שהשורש שלהן זהה לשורש של המילה יָגַעוּתָּ

ב. לפניך משפטים, ובהם מילים מודגשות.

- ססמת הצופים היא "הִיָּה נְכוֹן!" _____
 - אדם זה כֵּן במעשיו ובדבריו. _____
 - "האם יש בכוחן של תנועות הנוער לְכוֹנֵן סולידריות חברתית?" _____
 - המורה לחינוך גופני מכריז לפני כל ריצה: "למקומות, הִכּוֹן, רוץ!" _____
- (1) ציין את השורש המשותף לכל המילים המודגשות. _____
- (2) ציין לאחר כל משפט את הבניין של המילה המודגשת בו.

ג. לפניך משפטים ובהם פעלים מודגשים. כל פועל מודגש מובא בשתי צורות: בצורה תקינה ובצורה שאינה תקינה.

- כוחן החברתי של התנועות הַתְּבַטָּא / הַתְּבַטָּא בפעילותן להשגת היעדים הלאומיים והחברתיים.
 - סיוזל: "אנחנו מסרבים לקבל את התפיסה שמאחר שהכול מְבַלְבֵּל / מְבַלְבֵּל, אי־אפשר להגיד כלום על שום נושא."
 - אברקי: "בעיני הערך המוסף שתנועת הנוער מְצִיעָה / מְצִיעָה הוא התנסות בעולם המבוגרים".
- (1) מבין הפעלים המודגשים הקף את צורות הפועל התקינות בלבד.
- (2) בחר בפועל אחד שהקפת, ונמק מדוע הוא הצורה התקינה. _____

14. א. לפניך קטע, על פי טקסט 1.

תנועות הנוער חתרו לכינונו של עולם שבו גם השכבות החלשות בחברה יזכו לדיור ולתזונה הולמים ולשירותי חינוך טובים ומתקדמים. תנועות הנוער דגלו ברעיון התקומה הלאומית ופעלו להעלאת המוני עולים לארץ. כל התנועות היו אמונות על השתלבות חניכיהן במערך ההגנה על חיי היהודים. תנועות הנוער היו מסגרת של חינוך מודרני לערכים השואב השראה מתורות של תיקון עולם בידי האדם. תנועת הנוער בארץ הייתה מסגרת שאפשרה הזדהות עם ערכי החברה. היא אפשרה את הכרת שבילי הארץ באמצעות טיולי הליכה בשבילים ובעמקים ושילוב של לימוד והנאה. תרומתן של תנועות הנוער באה לידי ביטוי בהיבט נוסף – פיתוח התרבות העברית המודרנית. תנועות הנוער השפיעו על השירה והריקוד העממיים וסייעו בהפצת השפה העברית ובהפיכתה לשפת ההוראה בבתי הספר בארץ.

העתק מן הקטע לטבלה שלפניך חמישה שמות פעולה מבניין הפעיל, וציין את השורש של כל שם פעולה שהעתקת.

שם פעולה מבניין הפעיל	השורש
1	
2	
3	
4	
5	

ב. לפניך הכותרת של טקסט 3 ובה הודגשה המילה "בניין", הכתובה בה פעמיים.

"תנועות הנוער: בניין חברה או בניין למשחקי חברה?"

לאחת מן המילים המודגשות יש משמעות של שם פעולה.

המר אותה בשם פעולה מאותו השורש וכתוב מחדש את הכותרת.

(שים לב: סעיף ג של השאלה בעמוד הבא.)

ג. לפניך ארבעה משפטים, ובכל משפט פועל מודגש.

- התנועה **חִרְתָּה** על דגלה יעדים לאומיים וחברתיים.
- המציאות ה**שְׁתַּנְתָּה**.
- התנועה **עֲנַתָּה** על צורכי השעה.
- ההנהגה הפוליטית לא **כִּפְתָּה** את תפיסת עולמה על התנועה.

(1) מבין הפעלים המודגשים העתק את הפועל היוצא דופן מבחינת ה**גזרה**, וציין את **גזרתו**.

הפועל היוצא דופן: _____

הגזרה שלו: _____

(2) ציין את הגזרה ה**משותפת** לשאר הפעלים. _____

(3) ציין את שם הפעולה של הפועל **כִּפְתָּה** המודגש במשפט האחרון. _____

15. א. לפניך משפטים ובהם מילים מודגשות.

- תְּנוּעוֹת הַנוֹעַר הָאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵלִיּוֹת הֵיוּ בְּרֹבֵן תּוֹלְדָהּ שֶׁל תְּנוּעוֹת הַנוֹעַר הַצִּיּוֹנִיּוֹת בְּגוֹלָה, שִׁקְמוּ בַעֲקֻבוֹת הַהִתְעוֹרְרוֹת שֶׁל בְּנֵי הַנוֹעֲרִים בְּאַרְצוֹת שְׁבָהן צִמְחוּ. בְּמִרְכֵּזָה שֶׁל הַהִתְעוֹרְרוֹת הַזֹּאת עִמְדָה הַתְּבִיעָה לְזִכְרוֹתָיו שֶׁל הַנוֹעַר לְקַבֹּעַ אֶת גּוֹרְלוֹ בַעֲצָמוֹ.
- תְּנוּעוֹת הַנוֹעַר הוֹשִׁפְעוּ מִתּוֹרוֹת שֶׁל תְּקוּן עוֹלָם בִּידֵי אָדָם.
- בִּשְׁנֵת הַשְּׁמוֹנִים נֹוצַר צוּרָךְ לְתוֹר אַחֵר יַעֲדִים חֲדָשִׁים.

מִבֵּין הַמִּילִים הַמוֹדַגְשׁוֹת הַעֵתֵק אֶת הַמִּילִים שְׁבָהן הָאוֹת תִּי"ו אֵינָה שׁוֹרֶשֶׁת, וְצִיֵּן אֶת הַשׁוֹרֶשׁ שֶׁל כָּל מִילָה שֶׁהַעֵתֵקָתָהּ.

ב. בטקסט 1 נכתב: "תנועות הנוער תרמו לעיצוב סגנון הלבוש הישראלי".

ברוח זו, לפניך משפטים שבהם פועלי לבוש.

- בעברית לִּבְשִׁים בְּגָדִים, וְאִז פּוֹשְׁטִים אוּ מְסִיכִים אוֹתָם.
אֶת הַכּוֹבַע חוֹבְשִׁים, כַּפּוֹת עוֹטִים, וְתַכְשִׁיטִים עוֹנְדִים אוּ עוֹדִים.
אֶת הַנַּעֲלִיִּים נוֹעֲלִים, וְאִז חוֹלְצִים אוּ מְשִׁילִים אוֹתָם.
כָּתַר שְׂמִים עַל הָרֵאשׁ.

(1) • הַקֵּף אֶת שְׁנֵי הַפְּעֻלִים שְׂאִינָם מִבְּנִיין קַל.

• צִיֵּן אֶת הַבְּנִיין הַמְּשׁוֹתֵף לָהֶם. _____

• כָּתוּב אֶת הַשׁוֹרֶשׁ שֶׁל כָּל אֶחָד מִן הַפְּעֻלִים שֶׁהַקֵּפָתָהּ. _____

(2) • כָּתוּב אֶת שֵׁם הַפּוֹעֵל שֶׁל הַפּוֹעֵל עוֹטִים. _____

(3) • כָּתוּב אֶת שֵׁם הַפּוֹעֵל שֶׁל הַפּוֹעֵל שְׂמִים. _____

(4) • יִלְדִים קִטְנִים יוֹצְרִים לַעֲתִים פּוֹעֲלֵי לְבוּשׁ, לְמַשֵּׁל: לְמַעַל מַעִיל, הַתְּפִיג' מְתִי בִּפְּיָג' מָה.

הַסְּבֵר אֶת הַתְּהַלִּיךְ הַלְּשׁוֹנִי שֶׁהֵבִיא לִיצִירַת הַשׁוֹרֶשִׁים בַּפְּעֻלִים שִׁיצְרוּ הַיִּלְדִים.

لا تكتب في هذه المنطقة

16. א. לפניך קטע ובו מילים מודגשות.

בְּרֵאיוֹן שהתפרסם בַּבְּטָאוֹן של אחת מתנועות הנוער אמר אחד הרכזים: "בתנועה שלנו יש נְסִיוֹן להגדיר מהו טוב ומהו רע. בפעולות בתנועה אנו עוסקים בהקניית ערכים חשובים כמו ערך הַשְׁוִיוֹן, המאבק בגזענות ועידוד דיאלוג". גם בַּעֲלוֹן של התנועה נכתבו דברים דומים, והודגש הַיְתָרוֹן של ההשתתפות בתנועת הנוער על פני פעילויות אחרות.

(1) מבין המילים המודגשות **הקף** את המילה שנוצרה בדרך של בסיס וצורן סופי.

(2) ציין את משמעות הצורן הסופי במילה שהקפת. _____

(3) מיין בטבלה שלפניך את שאב המילים לשתי קבוצות על פי המשקל.

--	--

(4) בקטע יש מילה השאלה מלעז.

העתק את המילה. _____

כתוב למילה חלופה עברית. _____

(שים לב: סעיף ב של השאלה בעמוד הבא.)

ב. בטקסט 1 נכתב: "תנועות אלה חתרו אפוא לכינונו של עולם שבו גם תושבי **פּרִיפּרִיה** [...] יזכו לדיור ולתזונה הולמים".

האקדמיה ללשון העברית פנתה לציבור בבקשה לסייע לה במציאת חלופה עברית למילה הלועזית **פּרִיפּרִיה**. אחת ההצעות הייתה המילה **שׁוּלָה**. הצעה זו עוררה זעם בציבור, ראה הכותרת שלפניך.

(על פי **ynet** – ידיעות אחרונות [23/6/16]. אוחר מ-www.ynet.co.il)

(1) הסבר מדוע התעורר זעם בציבור על ההצעה "שולה" כחלופה למילה "פריפריה".

(2) בטבלה שלפניך מובאות הצעות נוספות למילה "פריפריה", והן ממוינות לקבוצות על פי השורש שלהן. ציין בטבלה שלפניך את השורש של כל קבוצת מילים.

המילים	הקף	סוּבָּה	מַעֲטָפָה	צְדוּדָה	מְרַחֵקָה
	הַקְפִּיה	סָבָה	עוֹטְפָה	מִצַּד	רְחוֹקִית
	מְקָף	סְבוּבָה	מַעֲטָף		מְרַחֶקֶת
	הַקְפָּה	סְבָבָה	עוֹטָף		
	מְקַפֶּת				
השורש					

(3) מבין המילים בטבלה העתק מילה אחת שנוצרה בדרך של שורש ומשקל ומשמעות המשקל היא מקום.

/בהמשך דפי טיוטה/

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

لا تكتب في هذه المنطقة

لا لכתוב באזור זה

מדבקת משגיח

ملصقة مراقب

"אתך בכל מקום, גם בבגרות.
בהצלחה, מועצת התלמידים והנוער הארצית"
"معك في كل مكان، وفي البحרות أيضًا.
بالتّجاح، مجلس الطّلاب والشّبيبة القطريّ"